Δωρεά οργάνων από «εγκεφαλικά νεκρούς»: θεάρεστη πράξη αγάπης ή πλάνη της «Νέας Εποχής»; (Ελένη Ανδρουλάκη)

Date : 7 Ιουνίου, 2010

(Πηγή: Ιερά Μητρόπολη Γλυφάδος)

Οι εποχές που ζούμε είναι δύσκολες σε όλα τα επίπεδα. Οι άνθρωποι σήμερα ή έχουν απομακρυνθεί από τον Θεό και το καλό ή έχουν «κόψει και ράψει» τον Θεό και τα δόγματα της πίστεως στα μέτρα τους. Το ρεύμα της «Νέας Εποχής», που ουσιαστικά μισεί τον άνθρωπο και φονεύει την αλήθεια, έχει διεισδύσει παντού. Κινδυνεύουν να πλανηθούν ακόμα και οι εκλεκτοί. Όσοι δεν πλανώνται κατηγορούνται συχνά σαν υπερβολικοί, γραφικοί, στερούμενοι αγάπης, φανατικοί, φονταμενταλιστές. Όσοι πλανώνται παθαίνουν μια απίστευτη, ψυχαναγκαστική εμμονή με τη διάδοση της πλάνης.

Πράγματι, η πλάνη διαδίδεται με ταχύτητα φωτός· αντίθετα η αλήθεια κινείται με αργούς, μη καθηλωτικούς ρυθμούς ελευθερίας και σεβασμού του ανθρώπινου προσώπου. Οι κακόδοξες διδασκαλίες επιβάλλονται με ωραία λόγια, κενά ωστόσο περιεχομένου, όπως και το παραμύθι περί του «εγκεφαλικώς νεκρού». Η «Νέα Εποχή» χαρακτηρίζεται κατεξοχήν από μια αντεστραμμένη ηθική, από την παρουσίαση του καλού ως κακού και του κακού ως καλού, από το αναποδογύρισμα των αξιών, από τη διγλωσσία.

Την Κυριακή της Τυρινής με έκπληξη ακούσαμε στην εκπομπή «Αρχονταρίκι» ότι «η Εκκλησία πάντα έλεγε ναι και λέει ναι στις μεταμοσχεύσεις»! Πώς ξέφυγε αυτή η φράση; Πού βρέθηκε απόφαση της Εκκλησίας υπέρ των μεταμοσχεύσεων από εγκεφαλικά «νεκρούς»; Ένας ή δύο ιεράρχες είναι από μόνοι τους η Εκκλησία και αποφασίζουν για ένα τόσο σοβαρό θέμα που μπορεί να αποφασισθεί μόνο σε πανορθόδοξη Σύνοδο; Γιατί αποσιωπήθηκε πάλι η παντελής έλλειψη συμφωνίας για το θέμα μεταξύ ιεραρχών, κληρικών, μοναχών, θεολόγων και ιατρών τόσο στην Ελλάδα όσο και διεθνώς; Πόσοι αγνοούν ή θέλουν να αγνοούν ότι έχει καταδειχθεί πλέον επιστημονικώς ότι ο λεγόμενος εγκεφαλικός «θάνατος» δεν είναι θάνατος; Πέραν των παλαιοτέρων καταγεγραμμένων περιπτώσεων, χαρακτηριστική, πρόσφατη περίπτωση στην Ελλάδα έλαβε δημοσιότητα τον Ιανουάριο όταν ασθενής η οποία είχε διαγνωσθεί ως «εγκεφαλικά νεκρή», ανένηψε μετά από μήνες κι αυτό χάρη στην επίμονη άρνηση των συγγενών της να υποκύψουν στις πιέσεις των γιατρών που ζητούσαν τα όργανά της[1]. Με έκπληξη ακούσαμε τον Σεβασμιώτατο Δημητριάδος

να διαβεβαιώνει ότι «στην Ελλάδα δεν υπάρχει εμπορευματοποίηση». Από πού αντλεί αυτή τη βεβαιότητα ο Σεβασμιώτατος; Ο συμπαθής ιεράρχης δήλωσε ακόμα ότι «έχουν δυσφημιστεί οι μεταμοσχεύσεις». Οι μεταμοσχεύσεις έχουν δυσφημιστεί ή η Εκκλησία της Ελλάδος έχει δυσφημιστεί; Πώς εξηγείται λαϊκά μέλη της Επιτροπής Βιοηθικής της Εκκλησίας της Ελλάδος να κάνουν επιμόρφωση σε κληρικούς, να διδάσκουν σε μεταπτυχιακά σεμινάρια της Επιτροπής της Εκκλησίας και ταυτόχρονα να μιλούν και σε **τεκτονική στοά**; Μια απλή αναζήτηση σε τεκτονικές ιστοσελίδες αποδεικνύει του λόγου το αληθές. Διαβάζουμε μάλιστα ότι το «Τεκτονικό Ίδρυμα βρίσκεται σε συνεχή επαφή με τον Εθνικό Οργανισμό Μεταμοσχεύσεων». Ο νοών νοείτω.

Στις αρχές Φεβρουαρίου ακούσαμε για πρώτη φορά και τον Οικουμενικό Πατριάρχη να προτρέπει στη δωρεά οργάνων χαρακτηρίζοντάς τη ως «το καλύτερο μνημόσυνο» που μπορούν να κάνουν οι συγγενείς τροχαίων ατυχημάτων στα θύματα. Στην Ορθόδοξη Εκκλησία ευτυχώς κανείς δεν διεκδικεί το αλάθητο, ούτε ο Αρχιεπίσκοπός μας, ούτε ο Πατριάρχης μας. Και ο καθένας μπορεί να καταθέσει τη γνώμη του.

Παρακολουθώ το θέμα των μεταμοσχεύσεων, στο βαθμό που μπορώ, τα τελευταία χρόνια. Στα χρόνια αυτά είδα μεγάλες αλλαγές στο σκηνικό των μεταμοσχεύσεων : πολλές νεότερες επιστημονικές εξελίξεις, γόνιμους θεολογικούς προβληματισμούς και θεολογικές μάχες. Είδα ανθρώπους να μελετούν το θέμα, να προσεύχονται και να διακρίνουν την πλάνη, είδα ανθρώπους να εμμένουν στις θέσεις τους και άλλους να κάνουν επιλεκτική παρουσίαση δεδομένων και να αποσιωπούν την αλήθεια. Όσοι προωθούν το θέμα της αφαίρεσης οργάνων από «εγκεφαλικά νεκρούς» συνήθως διατείνονται ότι όλες οι μεγάλες θρησκείες συμφωνούν με αυτήν. Σχετική μελέτη που έγινε το 2008 στο Πανεπιστήμιο του Michigan κατέδειξε ότι οι φορείς εξεύρεσης οργάνων, ενώ ισχυρίζονται ότι όλες οι μεγάλες θρησκείες επιδοκιμάζουν τη δωρεά οργάνων, αποσιωπούν την ηθικής τάξεως διαμάχη[2] για τη δωρεά οργάνων στην περίπτωση του εγκεφαλικού θανάτου, η οποία είναι άμεσα προσβάσιμη στο Διαδίκτυο[3].

Ως χριστιανοί ορθόδοξοι δεν μπορούμε παρά να είμαστε **υπέρ** της αιμοδοσίας, της μετάγγισης πλάσματος, της μετάγγισης αιμοπεταλίων και της δωρεάς μυελού των οστών. Ως χριστιανοί ορθόδοξοι δεν μπορούμε παρά να είμαστε **υπέρ** της δωρεάς οργάνων όταν η αφαίρεσή τους δεν οδηγεί στο θάνατο, για παράδειγμα δωρεά από υγιή άνθρωπο του ενός εκ των δύο νεφρών. Οι ενστάσεις μας αφορούν στις

μεταμοσχεύσεις από τους λεγόμενους «πτωματικούς δότες» ή «εγκεφαλικά νεκρούς», δηλαδή από ζωντανούς ανθρώπους που ασθενούν βαριά. Οι ενστάσεις μας για τις εν λόγω μεταμοσχεύσεις θα μπορούσαν να συνοψιστούν ως εξής:

01. Αυτού του είδους η δωρεά ουσιαστικά δεν αποτελεί δωρεά. Η δωρεά κατά τη Χριστιανική θεώρηση προϋποθέτει θυσία, δηλαδή να στερηθώ κάτι εγώ, για χάρη του άλλου. Αν πάω και δωρίσω το ένα νεφρό μου τώρα, όντας υγιής και γνωρίζοντας ότι θα ζήσω χρόνια έτσι, με το ένα νεφρό, αυτό αποτελεί στέρηση και προσφορά. Αν λίγο πριν το θάνατό μου, δώσω αυτό που σε λίγο θα μου είναι άχρηστο, ποιο το μεγαλείο; Κατ' αντιστοιχία, τι είναι φιλανθρωπία; Να δωρίσω την περιουσία μου τώρα στους φτωχούς και να ζήσω μια ολόκληρη ζωή με στερήσεις, από αγάπη για τον πλησίον; Ή να χαρίσω τα άχρηστα τότε για μένα υλικά αγαθά μου μετά το θάνατό μου; Η πρώτη ένσταση έχει να κάνει με τη νεοεποχίτικη έννοια της φιλανθρωπίας, τη **ψευδοφιλανθρωπία**.

02. Η πραγματική αγάπη έχει ως κέντρο τον άλλον. «Όταν ο θάνατος φαίνεται να πλησιάζει, πολλοί πέφτουν στον πειρασμό να τον επιταχύνουν μέσω της ευθανασίας». Ασυνείδητα δεν αντέχω τη σκέψη να είμαι καλωδιωμένος, στην εντατική και προτιμώ να φύγω. Το κέντρο εδώ είναι η αγάπη στον εαυτό και κρυμμένη, αλλά παρούσα, η φιλαυτία. Αυτό είναι διαφορετικό από το να δω κάποιον να κινδυνεύει στο δρόμο και να τρέξω αυθόρμητα, υγιής ων, να τον προστατεύσω, διακινδυνεύοντας ή δίδοντας τη ζωή μου. Η διαφορά είναι το αυθόρμητα. Η δεύτερη ένσταση περιστρέφεται γύρω από τη νεοεποχίτικη έννοια του αλτρουισμού, τον **ψευτοαλτρουισμό**.

03. Η αληθινή αγάπη ασκείται με ταπείνωση. Δηλώνω δωρητής για να σώσω τον άλλον, ξεχνώντας ότι η σωτηρία ανήκει μόνο στον κύριο της ζωής και του θανάτου, τον Θεό. Μια τέτοια αντίληψη διαβάζεται ως κρυμμένος εγωισμός. Ειδικά αν βγάζοντας κάρτα δωρητού, ασυνείδητα πιστεύω ότι είμαι καλός ή μυστικά μέσα μου αυτοθαυμάζομαι. Το σύνδρομο του σωτήρα, η ένσταση της νεοποχίτικης **ψευτοταπείνωσης**.

04. Ως γνωστόν, το καλό είναι καλό μόνον όταν γίνεται με καλό τρόπο. Η αγάπη είναι αγάπη όταν ασκείται σωστά. Ο σκοπός ποτέ δεν αγιάζει τα μέσα.

Δικαιολογείται ποτέ ο φόνος; Μπορώ να σκοτώσω κάποιον που έστω θα πεθάνει σε λίγο, για να σώσω κάποιον άλλο; Μπορεί η Εκκλησία ποτέ να ευλογήσει ένα φόνο, όσο καλός κι αν ήταν ο σκοπός; Ποιος θα τολμήσει να τερματίσει τη ζωή ενός ανθρώπου, μιας εικόνας του Θεού, ακόμα και ένα λεπτό πριν το πει ο Θεός; Ποιος θα τολμήσει να διακόψει την καρδιακή προσευχή μιας ψυχής που επικοινωνεί με τον Πλάστη της; Ποιος θα τολμήσει να παρέμβει στην ιερή ώρα του θανάτου; Ο άνθρωπος για την επιστήμη εξισώνεται με το μυαλό του, τον εγκέφαλό του. «Νεκρώθηκε ο εγκέφαλος, πέθανε ο άνθρωπος», λέει ο επιστήμονας που έχει απολυτοποιήσει ένα όργανο, τον εγκέφαλο και αγνοεί την ψυχή ή διέπεται από ακραίο ορθολογισμό. Όμως, η ψυχή, οι εκφράσεις της, η ώρα του θανάτου για τον ορθόδοξο χριστιανό δεν υπόκεινται σε βαρλααμικού τύπου διερευνήσεις. Η ένσταση της **ψευτοαγάπης και της παρέμβασης στο μυστήριο του θανάτου**.

05. Ο υποβιβασμός της ιερότητας της ανθρώπινης ζωής και η εκμετάλλευση του θνήσκοντος στην πιο ευάλωτη στιγμή του οδηγούν στην **αποϊεροποίηση της ζωής και του θανάτου**.

06. Η υλιστική θεώρηση της ασθένειας και η στέρηση της βίωσης της ασθένειας ως πνευματικής ευκαιρίας τόσο για τον ασθενούντα, όσο και για το περιβάλλον του.**Η νεοποχίτικη αποφυγή του πόνου και η συνακόλουθη απώλεια της ευλογίας**.

07. Ενώ φυσικά ενδείκνυται η προσφυγή στο γιατρό και η χρησιμοποίηση της ιατρικής βοήθειας, με πρώτιστο πάντα όπλο την προσευχή, η επιθυμία για παράταση της ζωής πάση θυσία και μάλιστα εις βάρος κάποιου άλλου εμπίπτουν στην **νεοποχίτικη στροφή στον εαυτό και την καταναλωτική μανία που επεκτείνεται και στην εφάμαρτη κατανάλωση του άλλου, εμβρύου, θνήσκοντος** κτλ.

08. Όσοι, όχι από συμφέρον, αλλά για λόγους ορθόδοξης ανθρωπολογίας αντιτίθενται στις μεταμοσχεύσεις από ανθρώπους με βαριά ασθενή εγκέφαλο δέχονται διάφορες επιθέσεις : χαρακτηρίζονται σκληρόκαρδοι, στερούμενοι αγάπης κ.α. Η όγδοη ένσταση συνίσταται στην **ενοχοποίηση των μη δωρητών και των διαφωνούντων για λόγους θρησκευτικούς και ηθικούς καθώς και στην**

πίεση ή πλύση εγκεφάλου που ασκείται πολλές φορές.

09. Ο εγκεφαλικός θάνατος είναι, σε κάποιες χώρες, θάνατος από νομική σκοπιά. Δεν είναι θάνατος από επιστημονική σκοπιά -όπως ομολογεί μεγάλο μέρος της διεθνούς επιστημονικής κοινότητας- ούτε από ηθική σκοπιά. Είναι θάνατος από πλευράς σκοπιμότητας. Το γεγονός ότι η μεταμοσχευτική δραστηριότητα ανάγεται σε τεράστια χρηματικά ποσά για κάθε επέμβαση με βάζει σε σκέψεις. Η ένσταση**του συμφέροντος και του κέρδους και η συνακόλουθη εμπορευματοποίηση που καταγράφεται συχνά**.

10. Η τελευταία ένσταση έχει να κάνει με την **πιθανότητα του θαύματος**. Ποιος χριστιανός μπορεί να αποκλείσει το θαύμα της ανάνηψης, αλλά και το θαύμα της μετάνοιας το ύστατο λεπτό της ζωής που επιτρέπει ο Θεός να ζήσει ένας άνθρωπος;

Τα λόγια δεν πείθουν κανέναν αν δεν θέλει να καταλάβει, αν και στην Ελλάδα «η συντριπτική πλειονότητα των μεταμοσχεύσεων γίνεται με όργανα που προέρχονται από συγγενείς ζωντανούς δότες»[4] και όχι από εγκεφαλικά «νεκρούς». Το παράδειγμα πάντα μιλά καλύτερα. Η συγκλονιστική ιστορία του μακαριστού μοναχού Νικοδήμου Γρηγοριάτη πιστεύω ότι μίλησε και θα μιλήσει στην καρδιά πολλών. Παρότι διεγνώσθη με βαρειά καρδιακή ανεπάρκεια τελικού σταδίου και παρά τις επανειλημμένες προτάσεις των ιατρών, δεν δέχθηκε να μεταμοσχευθεί. Έλεγε χαρακτηριστικά : «Θέλω να ζήσω. Βάλτε μου την τεχνητή καρδιά ή ό,τι άλλο τεχνικό μέσο διαθέτει η επιστήμη. Όμως ποτέ δεν πρόκειται να δεχθώ μια καρδιά που θα προέρχεται από έναν “εγκεφαλικά νεκρό”, ο οποίος για μένα δεν είναι νεκρός αλλά ζων και βαρύτατα πάσχων ασθενής»[5]. Αιωνία του η μνήμη! Δεν θα αγάλλεται τώρα σε χώρα ζώντων;

[1]. ΕΘΝΟΣ ONLINE, 17 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2010

[2]. ethical controversy

[3]. http://www3.interscience.wiley.com/journal/121547634/abstract?CRETRY=1&SRETRY=0

[4]. Το Βήμα, 5 Φεβρουαρίου 2010.

[5]. Περιοδικό Όσιος Γρηγόριος, χειμώνας 2009.